

Megjelenik
hetenként egyszer, vasárnap.

Szerkesztőség:
Békés-Csabán, kastély utca
8-ik szám.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dája és Winkle Gábor könyvke-
reskedése.

A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békés-
Csabára czímezendők, és legfeljebb
minden esztortokig beakadandók.

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Előfizetési feltételek:

Egész évre helyben házhoz hordva
vagy vidékre 5 frt — kr.
postán küldve 3 " 75 "
Háromnegyed évre 2 " 50 "
Félévre 1 " 25 "
Évnyegyre 1 " 25 "
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:

Egy 4 hasábos petitior 5 kr.
Kétszeri közlésnél . . . 4 " "
Háromszori közlésnél . . . 3 " "
Többszori hirdetéseknel engedm-
ény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyílt-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B. Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyváruhá-
Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadhatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által a „Békés” kiadó hivatalához” czímezve is. — Budapestten Haasenstein és Vogler, —

Előfizetési felhívás.

Márczius végén lapunk ez évi foylamának első évnegyede lejár. A n. é. közönség idáig tájékozhatta magát arra nézve, mit várhat tőlünk a jövőre is. Uj ígéretet nem teszünk. Munkatársaink tevékenysége és kiadónk áldozatkészsége, mint eddig, ugy ezután is oda fog irányulni, hogy lapunk a legjobb vidéki lapokkal kiállja a versenyt. Felhívjuk évnegyedes t. előfizetőinket e hó végével lejárandó előfizetéseik megújítására, hogy a szétküldésben fenakadás ne történjék; felhívjuk egyuttal lapunk minden barátait, hogy azt ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egy évnegyedre	1 frt 25 kr.
Félévre	2 " 50 "
Háromnegyedévre	3 " 75 "

Végül felkérjük azon lapkollegáinkat, kik cserepéldányaikat eddig Gyulára czímezték, hogy azokat ezen-től B.-Csabára a „Békés” szerkesztőségéhez küldeni méltóztassanak.

A szerkesztőség.

Napi kérdéshez.

A legujabb politikai eseményekkel szemben a megyebeli pártok minő állást foglalandnak el. arról ma, mielőtt ezek nyilatkoztak volna, szólni idő előtti volna. Va-

TÁRCZA.

ESTVE.

Itt a csönés este, elpihen a fáradt
Intenek szeliden nyugodalmis álmatk.
A dajkáló szender karjait kitarva
Bágyadt gyermekét kebelére zárja.
Én szíven ily éhben mért vagy a homályban?
Ismerőst kutatva a csapongó árnyban. . .
Kire vársz remegve gyermekes reménnyel?
Mikor minden elszállt az utolsó fényvel.

Oh hát mégsem érzed mint el vagy feledve,
Régmult, vágyrakeltő percekzen merengve.
Oh hát most is örözd azt az emlékképet,
Melyben együtt minden: — üdvöd, szenvedésed.
Most is várod, várod, a mi régen veszte,
Hogy valóra válik az a boldog eszme.
Hogy a szív meleg még melyből üdvöd áradt,
S visszajönek újra a mosolygó álmatk.

Édes áttatással ugy elingsz magadban,
Mintha nem a bánat árnya ülne abban!
Leplezed a fájót, s mint a nagy betegnek:
Visszaszállsz a multba, a jelent feledve,
Mintha abból újra üdvösség eredne —
S gyorsan, mint a csillag ott fenn a magasban,
Szerelmed a régi fényes lángra lobban.

S mintha zengne halkal az a búvós ének,
Rég elhalt varázsa anyi édes éjnek!
Csendesen, merengő . . . szállva szellők szárnyán,
Majd epedve szóló suttogóra válván . . .
Én szíven remegve mit kutatsz az árnyban?
Mi lebeg amott a sejtelmes homályban . . .
Kire vársz epedve törhetlen reménnyel?
Mért nem nyugtathál el az utolsó fényvel! . . .

Sipos Soma.

Szalai Sándor emlékezete.

(Szül. 1828. meghalt 1875. év február 26-án.)

A boldogult gyomai ref. néptanító Somogy megye Molvány községében született, 1828-ban Szalai István községi jegyző és Sarkadi Mária szülöktől. Szülőfalujából, az elemi iskolák bevégzése után, a csurgói gymnasium, majd innen a debreczeni főiskola növendéke lőn, hol, híven követve geniusát, mely őt a tudományos pályára felé ellenállhatlan erővel vontatta, állandóan a kitünő tanulótársak sorában foglalt méltó helyet. Itt érte a lángelkű ifjut a szabadságharc nagyszerű időszaka, midőn a nemzet megmentésének szent eszméje, a költő e dalában: „talpra magyar h a haza, itt az idő most vagy soha!” őt is a küzdők táborába inté, hol ő mint önkéntes tü-zér, önfelelőző hűséggel szolgálta drága hazáját, egészen a gyászemlékű világsi catastrophaig. Ekkor ő is bujdosóvá lett, keresve a hont, melyet nem talált, s kűzdve előbb titokban, majdpedig nyilvánosan, ismét, azon eszméjeért lángoló lelkeknek, mely, még a szabadságharc csatáinak zajában is szüntelen előtte lobogott. „Földi-ekkel játszó égi tünemény, istenségnek látszó csalta vak remény!” kit teremt magának a boldogtalan s mint védaugyalának bókol untalan: sima száddal mit kecsegtetsz, mért nevetesz felém, kőtes kedvet mért csepegtetsz még most is be-lém?! „Elmultak az idők, s visszazohozhatatlanok a kedvező körülmények is, melyek lehetővé telték hogy a kitűzött életpályá mindenekfelett drága föld-dét lábai valaha érinthették volna. De mit tehetett róla, hogy jobban szeretete hazáját, mint sa-ját életét, s hogy ő nemcsak ajkain hordá, de mélyen érte szívében és tetteiben is bizonyosságot

ambitio és érdek helyett a valódi közjót aspirálandja-e; ügyekvendik-e a társadalmon ütött sebek hegesztésén, azon lesz-e az, hogy a társadalom újjent elévülhelen jogainak gyakorlatába lépjen.

Valószínű, mondok a megyebeli két párt fusioja, s ezzel némileg el lesz érve azon óhajtasom, hogy a megye a politikai pártok bajvivásaitól megkíméltessek, mert ha egy polit. párton leszünk, a pártküdelemnek tárgy hiányában szünetelni kell. Némileg lesz ezzel ezölm elérve mondok, mert annak lényege nem ez.

Én három szempontból tekintem, a megyét, mint kormányközeget, mint az alkotmány örét és mint a megyei érdekek képviselőjét.

Mint administratív közegnek, a megyének minden időben ministerialisnak, kormánypartinak kell lenni azaz: a törvény hű végrehajtójának.

Mint az alkotmány öre a megye politikai párthoz nem szegődhet.

Mint a megyei érdekek képviselője, a megye szintén nem oszolhat politikai pártokká, mert azok nem politikai, hanem helyi szempontból megítélendők.

E szerint rendes uton, visszaélés nélkül a megyében, a bizottmányban politikai pártok helyet nem foglalhatnak; csak ezek nélkül képzelhető egy qualificált, ellenör-zött, munkás, correct tisztakar, csak így válik a pontos administratio lehetségessé, csak így lehet a megyerendszernek jövője, mely különben már annyira compromittálva van, mikép nem bizonyos, ha vajjon a mai megye is jó fogadásokkal megmenthető lesz-e.

A pártoskodó megye egyéb képtelenségeken kívül a társadalmat is demoralizálja, a mi mindennél rosszabb.

Ezért mondok, hogy a fusioval me-

tőn, hogy „a haza minden előtt” nem a költői ábránd világában, de a gyakorlati életben is meg-tesztelést eszmét képvisel. És ez volt az a fényes, de egyszersmind sötét fordulópontja az ő éle-tének, mely időtől fogva egyéni boldogságának ut-jára, melyről letért hazája javáért, lépni többé so-ha nem tudott. Volt mérnök segéd, tanító, kántor és ismét tanító, s ily minőségben tíz évig egyhá-zunkban is; volt szíve szerint választott neje és kedves gyermekei. . . mindez azonban nem birta kárpótolni lelke előtt, azon veszteséget, melynek kinjait, az örökre elvesztett pályára méltónak érzett szellemi erő öntudatában szenvedte egészen sirja széléig.

Voltak nygvan vidám órái is, midőn a baráti társaskörök éltető lelke volt, a szó legszebb értelmében, s szikrázó eszének ragyogásával, mindnyájunkat személyéhez büvölt: csakhogym volt más, mint ismét áldozat a barátokért, s a mosoly is arcán mint hideg sirpompája a szív fe-nekén nyugó élet csalódás nagy halottjának. Mindenesetre azonban, ezek voltak mégis életének enyhültebb órái, s szellemi egyénisége e pontokon hagyott maga után kedves és talán még igen sokáig el nem felelhető emlékeket. Azon napoknak emlékezetét pedig, midőn a reményteljes szép mult fellobbanó emlékénel, látva a családott szív sivar jelenét, megkeseredve, életfájdalmának orvosságát, a bűszült szenvedély poharában kereste és vélte feltalálni, fedezték el a sírnak hantjai. . .

Midőn végnapjai egyikén, utolszor látogattam meg: ah! mintha e szavakban sirta volna fájo szíve kinos hattudalát:

Ha a gyenge mindenható volna,
És a csalódási romok.

gyei szempontból óhajtasom csak némileg teljesül, mert én a megyét semmi féle politikai pártinak nem óhajtom; s adja isten, hogy e felfogás, mely szerintem, az egyedül helyes és egészséges, valahára érvényre jusson most, midőn arra az idő kiválóan kedvező.

Reök.

Hirdetmény!

Mintán legutóbbi időkben az ország több vidékein, a szomszéd megyék és innen átszárma-zólag Békésmegye területén is feltűnő számú rab-lók vakmerő garázdálkodásaikat annyira üzik, mi-szerint az általános közbiztonság állapota alapjá-ban tetemesen megrendített; Békésmegye kö-zönségének fölterjesztése következtében a nm. m. k. belügyministerium által folyó évi márczius hó 6-án 11419. számú rendelvényvel a rablók, rab-lógyilkosok, gyujtogatók, s mindezek bünrészesei kiterjesztett rögtönítelő bíraskodásra (Stata-rium) szükségelt felhatalmazás Békésmegye terü-letére nézve felévi időtartamra megadott.

E szerint a rögtönítelő bíraskodás (Stata-rium) alá a következő gonosztevők tartoznak, és pedig:

1-ször. Rablók, azaz: kik mást valamely in-gó vagyonától vagy személye elleni tetleges erő-szakkal, vagy erőszakkal való fenyegetések által jogalanul megfosztanak, habár a tetleg erőszak, vagy azzal fenyegetés nem közvetlen a kirabolt egyén, hanem más jelenlevők ellen volt is intézve.

2-ször. Rablógyilkosok, kik a rablásnál va-lakit életétől is megfosztanak.

3-ször. Gyujtogatók, kik kártételre irány-zott számító rossz akarattal oly tettet követnek el, melyből idegen tulajdonon tűz támadt.

4-szer. És mindezek bünrészesei.

Mindezen gonosztevők, bármily polgári ál-lásu s foglalkozásu egyének legyenek is, beleér-tetvén az azon bűnököt elkövető szolgálatban álló, vagy szabadságos és szökött katonák is; ha az elő-

„Legyen” szavára felépülnekk
Megértenéd mért roskadok . . .
Olvasd a csillagok költészetét!
Az öröktűzű vágyakat;
Az égboltnak fényes betűiből
Megértheted bus sorsomat!!!

Valóban Szalai Sándor, valóságos lélektani tanulmány tárgya volt; és én ugy szántam búslut óráiban e szerencsétlen embert, és oly sokszor megfeszítem minden erőmet, hogy a halál poharát kivegyem kezeiből: de hasztalan volt minden igyekezet. Ő nem volt ura többé sorsának; ha-sználó volt az önsulya alatt letört fákláyahoz, melynek lángja többé nem égfélle lobog, de önmagát égetve emészti fel. Azt képzelte a boldogtalan, hogy az ember számára a boldog-ságnak csak egy virága nyílik, s itt a lélektani kulcsa ama kérdésnek: „az előtte nyíltott ró-zsát miért taposta el, és mi lehetett oka, hogy mindég oly messze néztek az ő sze-meit? Ki a sziklás vidéket, egy tekintettel nézi ke-resztül, nem veszi észre a völgyeknek rejtett li-geteit, s az üdítő források tiszta italát nem izlel-heti; s ki boldogságát, a „bevégzett tudomány” (a mi pedig esakis az álmok világában kereshető!) siktengerén indul birtokba ejteni: — mint haj-dan a hazáját kereső Odysseus, sokszor el-halad boldogságának szigethona mellett, a nélkül, hogy azt észrevette, sőt még csak sejtette volna is. . . .

Most már családott szív partot értél, hol nyu-galmat talál megtört tested, lelked pedig látja im-már az élet boldogságának drága szigetho-nát, melyet körülgetél, a nélkül, hogy az ég ál-dását benne csak sejtetted volna is. Sirodon nem tudjuk, téged sirassunk-e, ki alászáltál a szenved-

sorolt gonosz tettekben bűnösöknek fognak találni köztél általi halállal lakolnak, és az ellen sem felebbezés, sem pedig kegyelemérti folyamodvány nyúl nem élhetnek.

Nehogy tehát valaki a rögtönbíráskodás behozatalának nem tudását, vagy a fennebbi szabályok nem ismerését méltóságul felhasználhassa, a rögtönbíráskodási hatalomnak Békésmegye területén felévi időtartamra lett behozatala ezennel köz tudomásra hozatik.

Gyulán 1875. évi márczius 9-én.

Az alispán távollétében:

Hajóssy Ottó, s. k.

főjegyző.

Tanfelügyelői jelentés.

Tekintetes megyei iskolatanács! Van szerencsém a Békésmegye területén jelenleg létező népoktatás állapotának 1874-ik évről szóló és az ez érdeemben eddig általam gyűjtött statisztikai alapon nyugodt kimutatást ezennel tiszteletteljesen a követezőkben előterjeszteni: Békés megye területén az elemi népokolák még eddig a különböző hitfelekezetek kezeiben vannak, s azért az egyes községek mind ekkoráig községi közöskolákat felállítani sehol sem voltak hajlandók, és azt saját alaphányából felállítani magukat képteleneknek nyilvánították, elegendőknek tartván a kebelükben létező hitfelekezetek népokoláit. Ez okon tehát Békés megyének csupa felekezeti iskolái vannak és pedig felekezeti iskola van 208, magántanintézet 7, összesen 215. Ezen számból külön a községekben van elhelyezve 205, a pusztaokon elhelyezve 10, összesen 215. Ezen iskolákba feljár tényleg 18248 tanköteles, fiú 9750, leány 8498; magán leány tanintézet van 7, tényleg jár bele 164, a közép tanodákba átmege évenként 343, Az időközben kinyitott polgári iskolába jár összesen 118; így tehát a tankötelesek közül tényleg használja az iskolákat összesen 19723, tanköteles gyermek pedig van 6—15 évig 32971; ha ezen számból az ismétlődő iskolába járókat levonjuk, mely összesen az egész megye területén 1006-ra tehető (?) ugy a tényleg járók számát bizony 20729-re lehet tenni s ez esetben a tankötelesek számából azt levonva az iskolába nem járók száma 12248-at tévesen s ez bár magába véve nem csekély szám, de tekintve a megye nagy kiterjedését és számos elszórt pusztait, hol még iskolákat felállítani mindenütt nem sikerült, — türihető, s a tanügyet más hasonló megyéket tekintve nem épen elcsüggesztő. Már most áttérve a tanítók állapotára és azok létszámára, kitűnik hogy Békés megyének minden felekezeti iskolájában, van külön egy tanítója, ki egy maga vagy egy, vagy több osztályt is tanít, miként a helyzet kívánja; s így van e megyében 208 felekezeti és 7 magán, összesen 215 tanító, ezek között okleveles 143 és nem okleveles 72, kik azonban a póttanfolyamokon vettek időnként a tanítási módszertanból oktatást, és annál fogva műveltségi fokra nézve e békésmegyei tanítók a kívánt állást foglalják el, sőt képességeikre nézve számosan találhatnának köztük, kik a közép tanodákra is alkalmazhatók lennének tudományukat tekintve, — s

dések földéről, vagy inségekben maradt családokat, s ártatlan gyermekeid, kik veled nem mehetnek a sirba pihenni. Még mind kiskoruk, s a legkisebb még bölcsőjében mosolyg, nem is sejtve... hogy kis nyugágya mellett, abban a fekete koporsóban, édes atyja volt kiterítve.

Temetése a múlt hó 26-án volt a boldogultnak. A gyászudvaron, lelkesztársam tiszt. Bence István ur tartott egy szívből jött és szívekhez szóló gyászimát; a templomban, Pásztor József helybeni organista-kántor urnak „óh! sötét ágy, a halál fagyos keze készit” meleg bensőséggel mondott, mindenkit mélyen meghatott magánéneke után Jób könyve 39 r. 34—7 v. alapján, én prédikáltam, habár csak eszmetörésekben adva is hangot a közös fájdalom és gondolatoknak, melyek szívünket e temetésen megszállva tartották. A sirnál pedig, bánatos kartársai nevében, Bordé Ferencz ideiglenes tanító ur, egy valóban szép tehetőség és meleg kebelről tanuskodó siri áldásban róttá le a kegyelet adóját.

És most élédnek zivataros tengerén partot ért bujdosó! pihend csendesen fáradalmidat! honzserelmed fényes ragyogása, drága emlék nekünk, kik önzetlen becsületes jellemet ismerünk... az emlékek aranykeretébe helyeztük nevedet, s őriztük meg szent kegyelettel. Óh ti! a kiket az ő gyámlal nélkül maradt családjának siralma meg nem hat: e névre tekintetek, melynek fénylő kerete, adja értésére lelketeknek, hogy „a honért híven harcolt honvéd árváiról elfeledkezni nem szabad!!!”

Garzó Gyula.

*) Az elhagyott szegény árvák részére kegyes adományokat lapunk szerkesztősége is szívesen fogad.

Szerk.

igen csekély kivétel az, kikkel az illető iskolai előjárók meg elégedve nem lennének. A mi anyagi helyzetüket illeti ez 400 frttól egész 600 frtüg változik, ezen összegek is több helyen gabona és más illetőséggel egészítettnek ki, lakásuk azonban mindenütt a lehetőség kielégítő — tehát a békés megyei néptanintézői kar a viszonyokhoz képest türihetően van ellátva, kivételt itt ott leginkább a román felekezeti tanítóknál tehetni, kik nem mindenütt kellően dotáltak. — A mi a polgári és felső népokolák állapotát illeti ezek már igen kedvezőtlen arányban állnak a népokolákhoz; mert az ideig csak Gyula városa maga állított polgári fiúiskolát, ennek is még csak 1-ös osztályát. Csaba városban is egy „nőképző társulat” állított fel egy leány felső nevelő intézetet állami segély mellett. — Magának Csabának pedig — egy fiú-polgári iskolának felállítására iránti kérelme, melyben 4000 frt államssegélyt kér, a magas vall. és közoktatási miniszter urnak van felterjesztve. — A többi községek u. m. Szarvas, M.-Berény, Gyoma, Körös-Ladány, Endrőd, Szt.-András, Orosháza, Békés és Tót-Komlós felhiva és utasitva lettek ily felső népokolák felállítására, de még ez ideig semmi eredménye sincs, sőt többben a mostani szűk és kedvezőtlen évi viszonyokat hozván fel, e részben elhalasztását kérik az ügynek, képteleneknek állítván magukat anyagiilag annak megfeleltetni. Miután pedig e szerint felsőbb népokoláink nincsenek, természetes, hogy kereskedelmi iskolák sem léteülhettek; — azonban ezeket addig is meg a polgári- vagy felső népokolákat létesíthetjük az ismétlődő iskolák, melyek az iparos tanoncok további képzése okából igen fontosak, lesznek hivatva pótolni. Ugyan azért a megye tettes köztörvényhatósága ujjolag is felkérendő volna, hogy a községekkel átjában az ismétlődő iskolák felállítására kötelezni annyival is inkább méltóztatnék, minthogy a hitfelekezetek a maguk erejéből ezeket létesíteni nem képesek, de nem is kötelezhetők. A tornászati a népokoláknál rendszeres tautárgy lévén, mindenütt kezdik azt a hitfelekezeti hatóságok iskoláikba taníttatni a hol még hozzá való eszközöket nem szerezhettek, a tanítók magok oktatgatják a gyermekeket a testmozdulataikra, egyöntetű lépésekre vagy is a katonai gyakorlatra. A kertészet kevés helyen gyakoroltatik, miután a községek kevés helyen adnak ezekhez való földet s így csak kivételes helyen találhatók a gyümölcsös kertek. Kiemelendő Uj-Kigyós hol különösen szorgalommal taníttatják. A mi azt illeti, mennyiben támogatja a közigazgatás a tanfelügyelői törvényszabta működését? nyilváníthatom, hogy a t. megyei köztörvényhatóság mindenkor a legkészségesebb segédkezet nyújt, a hol azt lehetőnek és eszközölhetőnek tartja s buzdítólag működik a társadalom terén is, hogy a leginkább pusztaokon emelendő iskolák létesítését a közbirtokosok osztályánál előmozdithassa — sikerült is már némely helyeken u. m. a szt.-tornyai nagy kiterjedésű pusztaokon egy némely birtokostiskola felállítására rábírti, miként ez Székács József, Schossberger Ignátz és Schwáb Jakab uraknál külön külön fel is állítottak, és egy negyedik negyedik puszta iskolának felállítására is ezélba vétetett. Az ily fellépések tagadhatlanul kedvező hatással vannak a nép közművelődésének előmozdítására, de bár lassan nevezőzik azok száma kik ezt követni hivatva volnának, még is tagadhatlan ösztönzés arra, hogy mások a jó példát kövessék. Ezek volnának tehát azon adatok melyeket jelenleg a t. megyei iskola tanácsnak tudomására hozni szerencsém lehet s melyekben némelyekre nézve további bölcs intézkedéseit kérem. Megkülönböztetett tisztelettel maradván Szegeden 1875. január 31-én. A tettes megyei iskola tanácsnak alázatos szolgálója: Vadász Manó s. k. Békés- és Csongrádmegyei tanfelügyelője.

Ez azon nevezetes „a tanfelügyelői jelentés”, mely ellen megyénk iskolatanácsa a múlt hó elején méltán kikelt, mint olyan ellen, mely tanügyünk állását hamisan és felületesen tünteti föl.

Hamisak és egyáltalán meg nem bízhatók a tanfelügyelői statisztikai adatai. Álljon itt állításunk bizonyítékául az, hogy az összes megye területén 215 iskolát számlált össze, holott már 1872-ben 230-at mutat ki a közoktatásügyi miniszternek azon hivatalos jelentése, melyet azon évről az országgyűlésnek terjesztett be. Hová lett hát két év óta 15 iskolánk? vagy melyik jelentés hiteles a kettő közül? A tanköteles gyermekek száma (6—15 évig) 32971; itt az a nevezetes, hogy két év előtt éppen ennyi volt, s több, se kevesebb! holott az 1869-ki összeírás szerint megyénk területén 42,222 tanköteles gyermek volt, tehát mintegy tíz ezerral több! Honnét e nagy eltérés? — Azt mondja tovább, hogy „az iskolába tényleg járók számát bizony 20,729-re lehet tenni.” Csak lehet? „Az ismétlődő iskolába járók száma — ugymond — 1006-ra tehető” — holott aránylag legalább is 3000-nek kellene lennie! Az

iskolába nem járók száma 12,248-ra van téve; de nem tudjuk ismét, mi alapon? Mert mi részünkről nem hiszük, hogy megyénkben ennyi iskolázatlan gyermek volna. A tanfelügyelő ur itt adós maradt a felvilágosítással, hogy mely évekre számítja ezt a roppant tömeget; oda számított-e a 12 év előtt iskolába járt, de időközben kimaradt vagy a középtanodákba, felsőbb polgári vagy kereskedelmi iskolákba ment gyermekek számát is vagy nem?

De nem fejtgetjük tovább a tanfelügyelői jelentés megbízhatlanságát; csak a feletti fájdalmas és megbotránkosásunkat fejezzük ki, hogy ily alaptalan adatok folytán megyénk tanügye a legszegényesebb színbe van feltüntetve a miniszterium előtt, s ez által az országgyűlés és az egész világ színe előtt. Ily alaptalan hivatalos adatok nyomán irhatta a közoktatásügyi miniszter ur 1870 és 1871 évekről szóló hivatalos kimutatásában azt, hogy megyénkben az iskolaképes gyermekeknek csak 44. 16. százaléka jár iskolába; s csak így tehetette megyénket tanügy tekintetben a 62-ik helyre, az erdélyi oláh megyék után! Mi kerünk tagadjuk, hogy Békésben ily nyomorultan állna a közoktatás ügye, s éppen azért tartozunk az ellen, hogy minket valaki akár értelmességéből, akár rossz akaratból hivatalos minőségben így compromittálhasson a világ előtt.

A felületességnek legbiztosabb jelei mindig az üres frázisok, az általános, semmitmondó kifejezések. A mi tanfelügyelőnk bővelkedik az ilyekben, pl. „hogy a 12,248 iskolába nem járó gyermekek száma ugyan nem csekély (!) — de más megyéket (?) tekintve nem éppen elcsüggesztő (?); a tanítók lakása lehetőségig kielégítő”; a tanítók kar a viszonyokhoz képest türihetően van ellátva — bár a román tanítók nem mindenütt kellően dotáltak. Nemcsekély, meglehetősen türihető-féle problematikus kifejezések tessenek aztán valakinek képzelní a valóságot. A statisztikai adatok rut eredményt ilyenekkel akarja szépíteni; sőt a megyei törvényhatóságot nagyon meg is dicséri azért „hogy mindenkor legkészségesebb segédkezet nyújtott neki” — a semmit nem tevésben. Ő mondja, hogy hat év óta egyetlen egy községi iskolát nem állított fel Békésmegyében; ő mondja, hogy dacára a törvénynek Gyulán kívül egyetlen nagyobb község sem állított, sem felsőbb népokolát, sem polgári, sem kereskedelmi iskolákat. — De nem is csoda; a törvény értelmében évenként 4-szer kellene megyei iskolatanácsulást tartani, — ami tanfelügyelőnk csak egyszer tart — akkor is csak oly jelentéssel fizet ki bennünket, mint ez, melyet olvasóközönségünknek a jelen sorokban bemutatni kötelességünknek tartottuk.

Itéljen felette a megyei közönség — és különösen megyénknek azon magas állású fia, ki az ország közoktatás ügyét vezetve leginkább van kitéve hamis tanfelügyelői jelentésekből származó kellemetlenségeknek.

X.

B.-Csabaváros, márcz. 2-iki jegyzőkönyvből.

A helybeli kir. járásbíróóság felhívására, melyszerint a bíróság helyiségének bérbé vételét, miután a tulajdonos 1000 frt évi bért kíván, megnyit a bíróság meg nem ajánlhat, a város közvetítő, határozatott: hogy a város, a haszonbérhez anyagi segéllyel nem járulhat, azonban más, olcsóbb és mégis alkalmas helyiség előállításában közvetítést felajánlja.

Az építészeti rendszabály a megye által némi csekély módosítással jóváhagyatván, tudomásul vétetik. A beltelkek darabolása, és üres telkeknek teltelkekké alakítása esetében a szabályozási pénztár javára szedetni célozott taxák, a megye által nem engedélyeztetvén, — annak engedélyezése iránt a megyéhez — okadatolt, folyamodvány intézettek.

Építészeti bizottság alakították, melynek tagjaiul Achim János, Fikker Lipót, Havran Pál, Hüke József, Laurinyecz György, Sztraka Ernő, Vidovszky János választattak.

Az országutak fásítása ügyében előterjesztett küldöttségi javaslat általánosságban elfogadtatik, annak részletes megvitatása az előjárókra bízatik.

Az egyházi segély, melyet a város megtagadott, a r. kath. egyház felebbezése folytán hozott belügyministeri határozat folytán a r. kath. egyház részére továbbra is kiszolgáltatandó, mely kötelezvény a város által be nem várva, a többi érdekelt egyház ugyanazon természetű ügyének megoldását — e többi egyházra is, önként kiterjesztetik. A segélyezési öszvegek, a községi adó-ja utólagos kivethetése iránt a megyei hatóság megkeresetik.

A községi pénztár állásáról bemutatott jelentés szerint, Az 1874-ik év végéről, maradt a pénztárban be nem hajtott követelés, adó, közmunka, és körrészabályozási költség címre alatt

36,346 frt 42 kr, tehát 5373 frt 86 krral több mint a múlt évben. Miután a hátralékban, több évről összejött régi, elavult, bevehetetlen követelés foglaltatik, annak pontos átvizsgálására, a jegyzékbe foglalva további intézkedés végett a gyűlés elébe terjesztésre előjárók elutasítottak.

Omaszta Sz. járási szolgabíró ur, községi tisztelbeli esküdteknek Bara József és Kohn Miksát kinevezi.

Előjárók jelentése valamennyi pénztár megvizsgálásáról, s kellő rendben találtatásáról.

Egészségügyi szakosztály alakították. dr. Réthy Pál elnökle alatt. Dr. Bende Albert — Kulpin D., Burger L., Bajcsy János, Achim János, Biener B., Fikker L., Gajdács J., Szász P., és Zsilinszky M. tagokból.

Nevelésügyi szakosztály, Reok István elnökle alatt a következő tagokból alakították. Beliczey I., Felix A., Polner L., Szemian S., Vidovszky J., Zsilinszky M. tagokból.

Az iskolai bizottság az 1873-ik év december havában 3 évre lévén választva, az mostan nem választatik, kivéven hogy elhalt Zsilinszky Mihály helyébe annak fia Zsilinszky Mihály tétetik.

Jelentés az adó-végrehajtásnak oly feltétel alatt lett eltávolításáról, hogy a végrehajtás folytatását az előjárók magokra vállalták. A végrehajtó esküdteknek — a tettelegre végrehajtásnál, egy forinttól egy krajczár díj szedése, gyűlésileg engedélyeztetik.

Az 1873-ik évi inséges kölcsön-pénztár számadásai 1865-ik évtől 1871-ik évig, előterjesztettek, ezek 14 napi közszemlére kitétetnek, azon túl a megyei számvétségben terjesztettek.

A rét térképének részletes beosztása, s mérnöki telekkönyve Sztraka E. mérnök által elkészítetvén előterjesztetik, s mérnöki leltárba vétetetik határozatik.

A 241-ik választó-kerületben, Hursan Pálnak albiróvá lett választása által megüresedett városi képviselői állomás, Zsiros Mihály póttag által töltetik be.

A piaci tért elfoglaló, s a közlekedést gátló néptömeg oszlatása, előjáróknak újból figyelmébe ajánlatik.

A járdák tisztán tartására, a járdák mentében fekvő házak tulajdonosai kötelezettek, miről házanként, jelen végzéssel értesítettek.

Közlí:

Szemian Sámuel
jegyző.

Levelezés.

B.-Sz.-András márczius elején.

(Községi magtárunk állása.)

Midőn az 1863-ik terméketlen esztendő csapásával reánk sulyosodott, általános óhajítás volt, hogy vajha volna községinkek egy községi magtára, melyből az inséggel küzdők éhségeik lecsillapítására kölcsöngabonát nyerhetnének, ujjor leendő visszafizetés mellett. Okulva a csapások esztendő, számtalan helyeken alakultak községi magtárak azon rményel, hogy ha a természet máskor szűken fogja osztani áldását, legyen miből segíteni a szűkölködő népen.

Tekintetes Kontúr József akkori volt közigazgatási szolgabíránk volt az indítványozó arra nézve, hogy nálunk egy községi magtár létesítessék s maga menven elő szép példával nehány kőből búzát maga részéről is felajánlva, egyes lakosok felhívtak magtár megalapítására; ehez járult az, hogy községi földünkben alapul felajánlatott 30 hold három évi haszonvétele.

Ily tekintélyes alap megteremtése a községi magtár. Ezeket így érte sokan azt hihetik és méltan, hogy a jelen inséges helyzetben községinkekben az inséggel küzdők népen e magtár által van segítve; jelenleg magtárunk körül belől 500 kőből búzából áll s méltan lehet hinni, hogy ily csapással teljes inség közepette hány lakostársunk mentetik ezáltal meg az éhhalál iszonyú kinjától.

Ime ólom szárnyaival hozzánk repült az 1874-ik év, hozván magával inséget nyomort és sok családra véglpusztulást, mert csak eddig is sok család megetté már utolsó kenyérét, s az édes apa könyvtelt szemekkel kénytelen kenyerét sűrő gyermekeinek ama szivrendítő szót mondani „gyermekim nincs kenyerem, mit adjak titeknek.”

Kérdi tán valaki, hogy „hát a községi magtár hol vagyon.” Erre megadom a feleletet azon egy szóban: hogy „papiroson.” — igen, mert a buza községi előjáróink által a fentebbi években kiosztatott s a helyett, hogy minden öszön beszedett volna a kamat, most azon siralmas helyzetbe jutott községinkek igen sok lakosa, hogy a magtárból nem kaphatván segélyt, kénytelen házát, ágynevetét a mindennapi kenyerért a jelen árért elvesztesgetni! Képzéljük magunkat a jelen ellenkező helyzetbe, ha az 500 kőből búzá-

ak nem több, csak fele része is rendelkezésünk alatt állana, mily nagy jótétetményt eszközölhetnénk egyes lakosokkal!

Ily kezelést, mint eddig volt, ezélnak megfelelő nem lehet; ha a község 30 hold földet felajánlat alapul, jogosan megvárhatjuk, hogy inség idején a szűkölködőkön segítve legyen — és azt egy más helyesebb kezelés móddal lehet egyedül elérni.

Most új előjárónk lévén, óhajtanó volna, ha a jelen szomorú helyzetből okulást nyerve jövőre a magtár kezelését akképp intéznék, hogy az céljának megfelelő legyen, s a kiosztott gabonának legalább is fele minden ősszel beszédendő volna, akár sógor, akár koma, akár jó barát, vagy bárkinek osztatot legyen is ki.

A helyes intézkedést jövőre elvárjuk.

Zih Károly.

Kőrös-Tarcsa 1875. márczius 5-én.

Folyó év február 27-ikén tettük örök nyugalomra községünk egyik érdemes polgárát öreg Kovács Sándort. — A boldogult hosszú időn keresztül — 70 éves lévén — kitünő ügyszeretettel vett részt egy egyháznak, mint községünk ügyeiben. A viharos 48-diki s 49-diki években mint al-bíró, később pedig mint bíró, szíves lelékel törekedvén előmozdítani községünk javát és boldogságát; mint egyházi előjáró melegen pártoltván ref. egyházunk minden ügyeit.

Temetésén igen nagy résztvevő község jelen meg, hogy a boldogult iránti kegyelet s tisztelt végadóját lefizessek. — Felette előbb tiszt. Szabó János ur szeretett lelkipásztorunk tartott kitünő alkalmi beszédet, azután pedig Fábian Gábor rektor ur szép bucsuztatót. — Maradt a boldogultnak négy fia, kik közül László a legközelebb lefolyt évben szinte derék bírja volt községünknek.

Áldás és béke a derék polgár hamvaira!

Petneházy Imre,

Szeghalom, 1875. márczius 6.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Antonio. — — — Kéltos újásokat mondhatok, melyekről nem is álmodhatál.
Leosztó Jók-s?
Antonio. A kimenetel mutatja meg; legalább oltozott jó. Kálról szépen mutatkozunk. Schakcspear.

E nagy nevű író műveiből kibengészett jelgét biggyesztem — s hiszem méltán — tudósításom homlokára akkor, a midőn t. szerkesztőségedet egy oly esemény megtörténtének közeli reményéről van szerencsém tudatni, minő — szerény tudomásom szerint — legalább is az özönvíz óta (előbből nem felelek) nem hozta mozgásba községünk lakóinak kedélyét; ugyanis husvét másodnapján a jövedőbe helyezett új casinói helyiség és táncsterem építési alapjának javára, illetőleg annak betételére hangversenyyel egybekötött zártkörű táncvigalom fog az ó-casinói helyiségben rendeztetni.

Hála a soranak, mely gondoskodott róla, hogy e fiatal ember — szűk községbe, Csánki Béla ifjú ügyvéd ur személyében, — ki ezen valóban nemes, és követni a körülmények szerint mindenkitől szükségesnek ítélt czél megpendítése által a mostoha évek komolyságát bálok irányában mentő palástul használni szeretett családfelek érzékeny a leginkább sebezhető oldalát érinté, — mutatni hivatott nőiknek vágyaik szerinti villámhártást adott; s kinek a folkarolt ügy mellett tanúsított buzgólkodása folytán létesülni annyiauktól óhajtott eredmény — hiszünk — annyival is inkább meg fog felelni várakozásunknak, mert mint értesülve vagyunk, a dalárda mellett, több a műértő közönség által elismert képességű urak és nők szives közreműködését megnyernie sikerülvén, — helyesen remélhetjük Schiller szavai-ként, hogy:

„A hol szilárd s gyöngéd erők egyesülnek,
A hol párja szelid az erősnek:
Ott az őszhang igen jó.”

A műsorozat tudomásunk szerint még nincs összeállítva, de arra a közreműködők szakavatottságánál fogva kellemes meglepetéssel gondolunk; mint hírlík, vállalkozó hölgyeink szívesége utolag igénybe leend véve a sorsjáték nyeremény-tárgyainak előállításá által.

Ennyit egyelőre, míg a kilátásba helyezett sikerről lehet szerencsem t. szerkesztőségedet tudatnom.

Völgyi.

Meghívás.

A gyulai polgári iskolában az első félévi vissza f. hó 24-én az az jövő hétfőn d. e. 9 óra-kor fog megtartani, melyekre a növendékek szüleit és a tanúgy barátait tisztelettel meghívja:

Az iskolaszék elnöksége.

Ujdonságok.

— Figyelmeztetjük olvasóinkat Göndöcs Be-

nedek apát urnak lapunk mai számához mellékelte, fenkölt szellemben írt proklamációjára.

△ A komor, kemény téli napokat egészen tavaszias idő váltotta el. Az egész elmúlt héten derült verőfényes idő olvasztá el a házak tetőjéről és az utcákról a havat, és aztán megkezdődött az az időszak, a midőn az ember szerencsésebb, ha otthon ülhet, legalább nem kell télnie, hogy elmerül. — A városnak minden utcáját és járdáját sár fűdi, s különösen a téli oldalokon majdnem járhatatlan az ut. Kérjük tehát a rendőrséget, hogy ama városi tanácsvégezésnek, mely a járdák tisztántartását pénzbírság terhe mellett is követeli a házi gazdáktól, mielőbb foganatot szerezni, a közönség érdekében el ne feledje.

△ Közledeknek a tavaszi napok, midőn a bezárt szobák megunt levegőjét elhagyva, szinte vágyunk egy kis szabad levegő után. Városunknak egyetlen séta-helye sincs, mert hisz az urasági kert — csak szíveségből áll nyitva a közönség előtt, — ma-holnap eljön pedig a mult őszön kedvesen megszokott térszék ideje is, (ha ugyan egyesek áldozatkészévével fentartva, Rácz Jancsinak most már csakugyan kifogástalan, kitünő zene-kara, az elapadt pártolás és jövedelmi forrás mellett, a térszékre vállalkozni képes leend) hanem a mi promenádunk bizony szörnyű miserabilis módon néz a tavasz elé; — korlátai kitörve, ki tudja, melyik kemenczében hamvadtak el, s korhadt fái ugyancsak várnak tisztogató kegyes kezekre. Vajjon nem lenne mód, e szép kis helyet olyan karba helyezni ujjalag, hogy a város közepét ne ektelenitendé el, hanem díszitendé, egy minipéldául csak tíz évvel is elölt.

△ Mult vasárnap délután az ugynevezett „csigány soron” tüz ütött ki, — s egy nádfedeleles kis ház, valószínűleg a kinyuló kémény-csőtől — meggyült és le is égett. Mint mondják, ezelőtt két évvel ugyan ezen ház már legégett egyszer. Nagy népcsoport szaladt ki — nézni, mert az oltásban bizony kevesen vettek részt, — s az oltás rendszer nélkül, zürzavarosan folyt. — Vajjon mikor érjük meg, hogy városunknak is lesz tűzoltó-kara, — de fizetéses, — mert az önkényes tűzoltókkal nem sokra megyünk.

△ A gyulai körben (uri kaszinó) tegnapi „piknik”-et rendeztek, melynek sikeréről jövő számunkban talán többet szó hatunk.

△ Az országgyűlési választók névjegyzéke már össze van állítva városunkban is. Eddig még csak 1000 választó van, de a reklamálás még f. hó 20-áig tart, s nehánynál még talán szaporodni fog.

△ Haan Elek ur Kunagótáról, megyei muzeumunknak több arany-, ezüst-, vas- és mangantartalmú kőveket, s csiga- és kavicskövetet aján-deközött.

— A Békésmegyei gazd. egylet f. hó 7-én tartott választmányi gyűlésén, a „Békésmegyei mezőgazdák” kisérteli társulatának, a kiküldött bizottság által kifizetett tervezete tárgyalatván elfogadtatt, s létesítésére egy, Rimler Pál, Udvardy János és Bartók István tagokból álló bizottság választott meg. Rövid idő alatt lesz alkalmunk, ezen, a mezőgazdaságunk fejlesztésére igen fontos intézmény részletes ismertetését közölni.

— A csabai képviselő testület egészségügyi osztálya o. hó 8-án tartá meg alakuló gyűlést dr. Réthy Pál elnöklété alatt, mely alkalommal az elnök lelkes és tartalmas beszédén kívül dr. Bende Albert, mint az egészségügyi osztály jegyzője, tartott egy igen érdekes előadást, válaszolván az új bizottmányi tagok előtt a b-csabai városi kórház és szegényápolónak tíz évi történetét. Ezen előadás oly érdekes adatokat tartalmaz, hogy azt adandó alkalommal lapunk olvasóival tüzetesebben is meg fogjuk ímertetni. Ezuttal megjegyezzük, hogy az egészségügyi osztály, melynek tagjai a két említett orvoson, a városi két halottvizsgáló Kulpin Dániel és Burger Lipót orvosokon, továbbá Bajcsy János állatorvoson kívül Fikler Lipót, Zsilinszky Mihály, Biener Bernát, Achim János, Szász Pál és Gajdacs János, általában az emberi és állati egészségügy intézésére küldetett ki. Kórházi és szegényápolónak gondnok tisztében Bajcsy János maradt továbbra is.

— Tomcsányi Károly ur Szarvason újabban ismét egy igen szép tettel gazdagítá jótékonyági érdemkoszoruját. Ugyanis Szent-Andrásról írják, hogy e nemeslelkű főúr, aki a szent-andrásiakkal semmi közelebbi viszonyban nincs, az itteni inséggel küzdők nyomorának enyhítésére 40 veka búzát és 80 veka árpát adományozott. A nemes tett nem szorul dicsőretre; de lehetetlen ki nem emelnünk az igazi néparát eme ritka példáját, a ki nemes szívétől ösztönöztette, — a modern népboldogítók népegyházhászó eljárásaitól eltérőleg — akkor szokta felkeresni a népet, mikor ennek inségtől facsart könyeit letörölheti, nem számítván az ugy is ritkán nyilvánuló halára. Adja isten, hogy e ritka néparát évek hosszú során át boldogságnak örvendő éljen, s folyton tapasztalja az általa segélyezett embertársainak szeretetét!

— Az orosházi szolgabíró ur a lapunkban is említett csorvási jegyző visszahelyezésére vonatkozólag ekképen nyilatkozik: „A mi a helyettesítést illeti — tény az, hogy Such Sándor urat az ügy halasztást nem szenvedhető voltánál fogva közóhához képest ugyan, de csakis a rendezéssel és addig biztam meg, a helyettesítést törvény értelmében az ez iránt hivatalosan fel is hitt képviselő testület elnökségem alatt annak idején esz-kezlendi, meg lévén győződve, hogy hivatalától bármi ok miatt felfüggesztett tisztviselő önmaga által, míg a felfüggesztés tart — rendesen nem helyettesíthető.” E fölvilágosítást annál nagyobb megnyugvással vesszük, minél nagyobb volt csodálkozásunk a vett hír felett, mely hála istennek félreértésen alapult.

— Csabán — mint örömmel értesülünk — Ormay Tivadarné vendégszerető házával társadalmi felolvasások tartatnak, kiválóan női társaság előtt. Öszintén üdvözljük a szép példát.

△ Szarvas városi képviselők választása folyó hó 8-án etjett meg titkos szavazat utján, mely alkalommal rendes képviselő tagoknak: Salacz Ferencz, Jancsovics István, Baltázár Lajos, Csönka Pál, Freska János, Sznyida Pál, Nyemcsok Márton, Bankó György, Juraszek András és Klenk József; — a VII-ik választó körületben pedig pót-tagokul Forster Károly és Kovács Mihály Pauló választottak el.

△ Pál Dániel szarvasi főjegyző — mint hírlík — a legközelebb mult napokban leköszönt hivataláról. Tisztakezü, jellemes és szorgalmas tisztviselő volt, akit nehéz lesz pótolni.

△ Szarvasi borbély szótárából gyufatartó = gyutacs-égyény alapzata, tálcza = védvény, szótár = eszmenemzés, szüret = élet kiadat tempó-zata, ozimbalom = hangverde, hegedű = húzd vonda, tárcza = pénztelen vigyázat, ügyvéd = észdesz, prüsszenés = erőtetett szuszda. lámpa = fémszerű világ.

— (Beküldött.) Már többektől hallottam, de sajnos, hogy tapasztalnom is kellett a táviradi hivatalnokok hanyagságát. — Ugyanis a mult hónapban vidéken tartózkodván, bizonyos ügyben a karczagi vasuti állomáshoz bemenvén, onnét Nyiregyháza távsürgönyöztem, a melyre választ is vártam, de boszankodva kellett 24 órai várakozásom után az illető helyre utaznom, hol is arról értesültem, miszerint sürgönyöm 36 óra multán jutott rendeltése helyére. — Ezt követőleg, a napokban N.-Szalontáról hazafelé B.-Csabán keresztül óhajtván utazni, barátomnak elfogott végett, Sarkadról Csabára sürgönyöztem, de a táviradi hivatalnok urak hivatalos eljárásukban hanyagsága miatt az lett az eredmény, hogy a sürgöny Csabára érkezésemet követőleg 5 óra multával jutott az illetőnek kezébe, — Ilyen eljárások mellett kénytelenítettük az ember a sodronyok igénybe vételétől örikedni. Herkély János, gazdatiszt.

— A színházról. Szombaton „A neszelel torony” francia színmű. Párasztó darab a játszókra, s oly előadás mellett az volt különösen a nézőkre. Homokayné, a darab hősnője nem fordított játékkára kellő gondot, pedig e szerep teljesen szakkörébe vág, s itt működése alatt megismertük benne, hogy igen jól is tudta volna adni. Elismerjük, hogy rossz hatással volt reá Gyulai — Dolnay Róbert, — játéka, ki ez este is a régi volt. Csab — Buridán kapitány — játékában értelmes, bár kissé gyors — szavalt, kifejező arczjáték, s a darab sentimentalismussal megegyező irányu, teljes őszhanggal nyilvánult. Börtön jelenete Homokainéval különösen sikerült. A mellék szereplők pedig nagyon jól tennék, ha egymás szerepei helyett, sajátjukat tanulnák meg.

Vasárnap „A szép juhász” Keletiné betegsége miatt elmaradt, helyette a „Jó madár”, ismeretes népszínmű adatott Homokainé — Hubonyákné — a töröl metszett magyar asszonyt tökéletes hűségben mutatta be, Maar Julia pedig oly kedves szobaleány, oly fürge, csacska kis szerelem posta volt, hogy e derék művésznők játéka képes volt „A szép juhász”-ért kárpótlást nyújtani. — Ha Szigeti csak képzelte volna is, hogy a fiatal ügyvédet valaha még Gyulai adja, bizonyára őt juttatja Vavranycs sorsára, kit Kovácsics helyes felfogással személyesített.

Kedden „Ó nem féltékeny” vigjáték. Czecciliát Maar Julia játszta. Falvai Endrét pedig Csab, ki az alakos féltékenyt nagyon is őszintén s meg-lehető páthosszal adta. — Ezt követte a „Szép molnárné”, a czimszerepet Maar Julia asszony játszta, ki nem csak igen szép, hanem nagyon kedves kis molnárné is volt, kár, hogy ismét Gyulaival kellett bajlódni.

Szerdára a „Hazatértek” volt kitzúve, de Csabai torok baja miatt nem adatott, helyette „Nem tűröm a háznál” vétettet elő. A keszületlenség nyomai az egész előadásnál meglátszottak, a mitől csupán Maar Julia — Rózsa — volt ment, ki ismét új élvezeteket szerzett.

Csötörtökön „Csikós” népszínmű. Bandit Vá-

radi adta, szebb csikós s jobb haggal nálunk még nem lépett fel. Játéka azonban még ma nagyon primitív. Márton gazdában Mártonfi sok eredetiséget mutatott, Hilleyné az egyik részeg asszonyt kitünően alakítá. Benczét Gyulai játszta, s mit legelőbb kellett volna említenünk, Rózsit Maar-Julia asszony, ki e társulat jó szellemkét arra látszik hivatva lenni, hogy az avatatlank hibáját is el-simítsa magasan kiemelkedő művészi játékkal, s ez ő neki mindannyiszor sikerül. Nem mulaszthatjuk el e helyen felemlíteni, hogy holnap hétfőn jutalomjátéka lesz, a „Tücsök” fog adni. Maar-Julia asszony oly sok élvezetes órát szerzett már közönségünknek, hogy csak kötelességet teljesítünk, ha tömeges megjelenés által az előadásnak anyagi sikert is biztosítunk, hisz a szellemiről az ő neve kezeskedik, mely tisztelet s elismerés tárgya, hol a színművészetnek barátjai vannak.

Jegyzéke a b.-gyulai kir. törvényszéknél 1875.

martius 15-én előadandó büntényítő s martius 16. s következő napján előadandó polgári ügyeknek. Előadó: N. o. galli. Martius 15. 348. Hegedűs József sulyos testi sértés. 1499. Viszt Gáspár és társai hamis kártyajáték. 2475. Nagy Sándor tolvajlás. 2477. Vinkler Ferencz nyilvános orvász. koscold. 2478. Pataki Antal veszelelyes fejegetés. 2479. Batori Antal tolvajlás. 2557. öz. Petráz Józsefné és két társa magzat elhajtás. Előadó: Huszka. 678. Csapó Rebeka s társainak öz. Csapó Matyasné s társai ellen örkösödési osztályos pere. 945. Bodri Horváth Péternek me-Nemeth Katalin elleni való pere. 990. Parti Ferencz nejgyei pénztárnoknak öz. Löffler Mihályné és gyermekei ellen tulajdonjogi arany megállapítása iránti pere. 1190. Isztin Mariaza és társainak Isztin Gábor ellen ingatlanok tulajdoni s átadása iránti pere. Előadó: Dobosfy. 1995. Prisztavok András felperesnek Stern Károly alperes elleni adóssági pere. 2085. Keresztesi György felperesnek Gyöngyosi István és társai felperesek elleni adóssági pere. 2144. Szabó Sándor felperesnek Aleser János elleni adóssági pere. 2163. Gyöngyosi Imre felperesnek Gábor Zsuzsanna alperes elleni tulajdoni pere. 2307. Sári Zsuzsanna s erdektársa felperesnek Gyáni Sára s alperes elleni örkösödési pere. Előadó: Herbert. 1738. Somlyai Gábornak Z. Berecki János ellen 1183 ft 94 kr. s jár. iránti pere. 2041. Nyistár B. Jánosné és Békésmegye arvaszékének Nyistár János csodótomege ellen a csodótomeg részére lefoglalt ingatlanok iránti tulajdoni igény pere. Előadó: Teleszky. 6164. Molnár Zsuzsanna s erdektársai Molnár Sándor és társai ellen örköségi osztályos s járúleka iránti pere. 8004. Graf és Leitchnak Schröder Miksa ellen 663 ft 48 kr. s jár. iránti pere. 8755. Argyelan Mariaza s társainak Szelezsán Flóra elleni örköségi osztályos s jár. iránti pere. 10906. Pain Antalnak Czégenyi István elleni számadási pere. 2043. Sajben Györgynek Kovács János elleni 875 ft s jár. iránti pere. 2299. Fábian Istvánnak Békési Katalin elleni való pere. 2144. Franczici Györgynek Franczici Pál elleni bir-kolbai visszahelyezés s jár. iránti pere. 1947. Békési Máriának öz. Békési Jánosné s társai elleni tulajdonjog meg-ítelése s jár. iránti pere.

Gazdászat ipar és kereskedelem.

A sarkadvidéki takarékpénztár-egylet igazgató választmányának 5/4 évi titkári jelentése.

„Segíts magadon, az Isten is megsegít.”

E jelmondatot hangoztatja, azok ellenében, önmagáról minden önzéretes állampolgár és község; ha saját érdekeit s társadalmi intézményeit híven, s jó eredmény-nyel kezeli s pontosan tölti be az irt, a melyet betölteni volt hivatva; kik rossz eredményről és vajadásról panasz-kodnak!

Tekintetes közgyűlés!

Ha vissza pillantunk egy édes hazánkon belül, de leginkább hazánkon kívül eso ama pénzügyi sulyos körülményekre, melyek ott az általános pénzavart a mult és lefolyt évben az ugynevezett „krachot” előidézték, a mely körülmények hazánkat sem hagytták érintetlenül; ehhez véve, ha visszpillantunk s figyelembe vesszük szerény kis vidéki pénztárunkat éppen ez időre esett számypróbal-gatását s azon reá nézve szinte sulyos körülményt, hogy éppen saját íai között kellett mostohákat találni, a kik részvénytöke illetékök befizetését is hosszú perre menni engedték: azon szerény viszonyhoz képest tehát, a melyben kis intézetünket ezen körülmények érték, bizonyára a küzdelem teljes első évnek mondható, melyben szerény kezdő intézetünk az 1/2 évet túlélté. Es hála az égnek! hogy szerencsésen, diadalmasan, buszke öntudattal s eredményvel túlélté; élet képességét a világnak a jelen köz-művelésnek bemutatandó szinte szerény zarszamadásában bemutatathatja. — De hiszen a hógomoly is kedzetben csak labda volt, míg kitaró görgetéssel tömbbé vált.

Tekintetes közgyűlés! Nem kell ahhoz büszvézt, hogy valamely ügy sikerese s eredményvel végződjék, csupán őszinte jóakaratt, buzgósság és mindenképp felett tisz-ta kezű kezelés szükséges; és a siker az eredmény min-denben és mindenhol biztosítva leend!

Szerény kis pénztárunkat minden titkos és nyílt megtámadások s alattomos rossz akarat ellenében is, hogy mégis jó sikert tudott felmutatni, az más oldalról a szivós kitartásnak — s hízegés nélkül legyen mondva — a tisz-ta kezű s biztos kezelésnek köszönhető. — Ha mindenben és mindenhol ily utat és módot követnének, semmi ok és semmi panasz sem volna sem a szédélésre sem a rossz eredményekre, s annál kevésbé az elkeseredésekre, s biz-zodhatatlanságra.

De hogy előadásomban chronologicus rendet követ-hessek, elkezdtem működésünk első mozzanatától előadni a nevezetesebb mozzanatokat, még az alakító 1-8 közgyű-lestől kezdve az előttunk fekvő, s megtartott választma-nyai ülést 13 darab jegyzőkönyvei s csatolványaiiban vagyok bator a tekintetes közgyűlés asztalára ezennel letenni.

Mindenek előtt általában legyen megjegyezve, hogy szerény kis vidéki pénztárunkat a maga első tüzött ne-mes czél elérté s fényesen igazolta. Mert vidékünk ugy szellemi, mint anyagi érdeke ezen felállított intézettel te-mesemen emeltett s előmozdított; vidékünk ipara s kereskedelme egy közvető tapot nyert; a földművelésnek pedig a nemzet gazdaszatnak valóságos áldásává lett, fő-kép ha figyelembe vesszük a mult évi calamitást és köz-ségünkre nézve azon valódi földi csapást, mely városunkat ezen évre eső 4 évi földadó hátrány behajtásává érte; — minek folytán intézetünk számtalanokunk a népből — an-nak leesséi falatját s nyughelyét menté meg az el.vere-

zéstől; — ugy e szerény kis vidéki pénzügyintézetnek ezen áldásos hatását, hasznát és jótékony-cselekvését jóakarattal senki nem tagadhatja el.

Működésünk megkezdésétől fogva legfontosabb mozzanatnak az 1874. évi július hó 26-án tartott 10-ik választmányi ülés tárgyalásai tűnnek fel, hol első sorban a n-szalontai tek. szakasz szolgabírói hivatal útján a múlt magyar kir. földm. ipar és keresk. ministerium módosított alapszabályainak s kerényünk folytán pénzügyi intézetünk hivatalos elismertetése s formaszere megújítási engedélye hozatik közföldre; míg másrésről az eszközölt felvétel próba mérleg sikeres eredménye, s intézetünk kihatásba helyezett reményteljes jövője vérték örömdetes tudomása. — Ellenben fájdalommal érintő intézetünk igazgatóságát, de általában az egész vidék közönségét — a múlt 1874. év tavaszán azon egymással 4-zeri vákmerő betörés kísérlet, a mely pénzügyi helyiséget s az ennek előlben fogantatni kívánt jó szándék megakadályozásával azt érte, a mely hír a megyei hírlapok útján is a közönség közt elterjedt, közönségi rendbontásunkra homályt vetett s érdekességét kellett, de melynek ellenében semmi okot okozott szilárd szervezünk dacolása folytán annak megszüntülése.

Második fontos mozzanat a mi szerény kis intézetünk életében történt: a kir. törvényszékkel való együttbejegyvetés, s azlet konvenció hivatalosan történt beiktatása, azok megbeszélése s hitelesítése a múlt évi november hó 15-iki kerényünk alapján a múlt év 18-án végleg elhatározott, s intézetünk most már a tör-

vényes formák minden kelleiknek megfelelőleg működik. Nem hallgathatom el azon fontos mozzanatot sem hogy intézetünk a hazai összes pénzügyintézetek kongresszusának felszólításai folytán magát Budapesten egy küldötte által képviseltette; mely fontos országos ügynek végelendősége a tek. közgyűlés böles elhatározásától tételt függővé.

És most reá térek azon végeredményre, mely intézetünk rövid 5. évi életét leginkább jellemzi: zárszámadásunkra, mely az önk kezén már napok óta forog; — ez leghebb évi jelentése és számadása annak, mit eddig az igazgató választmány eszelekedett eszközölt.

Ha méltóztatnék figyelmre és szemügyre venni az intézetünk, melyekoldban foglalkozunk, egy reméljük az igazgató választmány eszelekedett eszközölt. Ha méltóztatnék figyelmre és szemügyre venni az intézetünk, melyekoldban foglalkozunk, egy reméljük az igazgató választmány eszelekedett eszközölt.

De hitebb részletezésre véget kell itt megállapodnom az igazgató választmányának azon javaslata és határozata felett mely ezen 2850 frt 36 kr. eredményt elhelyezni óhajta, s intézetünk s tokenk gyarapítása szempontjából a tek. közgyűlést kéri kiváncsi, hogy annak tervezetét elfogadni méltóztatnék; ugyan is: — eltekintve a 2850 frt 36 kr. számszám felosztásától s azok következményeinek megvitatásától, miszerint a „Mérlegszámban” „alapítási díj” czimén feherképpen mutatkozó a t. cz. részvényesek segély tokját; ugyazint 6% részvény

1125 frt — —
1246 frt 47 kr.
4011 frt 33 kr.
összege 4000 frt — —
11 frt 38 kr.
pedig a jövő év áthozatalaképpen utalványozni méltóztatnék.

Éz eredmény tárgyalásából folyólag egyszersmind előirányoztatni is véli az igazgató választmány, minthogy a tisztá jutalék 10%-száztólja igen csekély eredményt mutat, azt a tisztviselőség között felosztási tervetünk szerint „Tisztá fizetéskor” „Közlelési czimén” 250 frttal szaporítani és jóváhagyni méltóztatnék!

Vége jelentésem befejezésénél meg az igazgató választmány abbéli vélekedését is, miszerint a közvélemény kívánalmának eleget tevő szükségesnek mutatkozik meg az engedélyezett többi üzlet agának is u. m. előlegzési (t. i. saját részvény papírjaink 7. ad értékig az az 10 frtig való előlegzés) ugyazint a jelölésre való „Köleson üzlet” behozatala, végre az országi vagy „a letéteménykezesi üzlet” is; de az igazgató választmány ebbéli megfontolása, után egyszersmind ezen üzlet agak tokejenek beszereseről való gondoskodást is a tek. közgyűléstől tisztelettel kérvényezem. Ezzel befejeztem a lefolyt üzletéről általános jelentésem, azon meggyőztető tudattal, hogy az idők, helyzet, és viszonyaink mostohaság dacára is szerény bár, de első kezeltetésünknek ezve megis kedvező eredményel zárhatjuk azt be, s életképességünket előmutatva, biztos reményünk nézhetünk a jövő éle; a midőn a tanács-

közásunk alá kijelölt tárgyakat becses figyelmükbe ajánlván, mély tisztelettel vagyok.

Sarkadon 1875. mártius hó 8-án.
A tek. közgyűlésnek
alázatos szolgálója
Trajánorits Agoston,
titkár.

Hefivásári tudósítás.
Csaba március 10. A mai piacon szépen volt a vidék terményekkel képviselve; helybeli kínálat is volt, de a nagyobb piacok folytonos ársökkenése következtében kevés vételkegy mutatkozott. A forgalom csekély volt.
Búza 89 fontos 8.60—70 kr. 88 fontos 8.50—60 kr. 87 fontos 8.40—50.
Apa csak napi szükségletre vásároltatott 5 forint 50 frt 20 kr.
Kukorica 5 frt 5.30 kr. köldökent.
Szalonna 35—36 frt márcsaja.

Szerkesztői üzenetek.
— Sz. András. Z. K. A felhívás is jönni fog, kérem egy-egy példányt a szerkesztőség számára beküldetni, hogy magunk is hozzájáruljunk.
— Szarvas. R. V. Jónni fog, csak egy kis türelmes kérünk. L. I. a megjelölés nem érthető — fázertmarad ki.
— Gerendás. M. S. A hitelesítőkkel lehetetlen volt talkoznunk, azért a jegyzőkönyv közlése jövő számunkra marad.

HIRDETÉS. (37)
1000 darab 8" hosszú, 10" széles és 6" vastag új tölgyfa talpfák jutányos áron a helybeli vasutnál eladando.

HIRDETÉSEK.

HIRDETMÉNY.

Hágó ménék eladása!
DÉRCZY FERENCZ urnál
N.-Kondoroson egy darab 4 éves pejszínű 16 markos, és egy drb 6 éves szintén pej 15 és fél markos, kitűnő hágó mén szabad kézből eladó. (27) 3-3

Mint legelő épület-kereskedő Szarvason van szerencsém ezennel közlirem, hogy most mult osszel sokkal olcsóbban jó vastag marmarosított nyakokat bevasaroltam, így képes vagyok mindentelre épületre való fehyó anyagokat sokkal olcsóbb árban kiszolgáltatni, ezenkívül kapható nálam — mindenkor — nagy mennyiségben igen jó 18 hüvely hosszú szendély keszen, — lecek, mindentelre hosszúságára és szélességére, — fehyófa deszkákat, szinté legolcsóbb árban adom. Faraktáram létezik selyem utcában, özvegy Litavskinek házána és tulajdon házána is a volt Lech tisztartó-fele házána.

Egyszersmind van szerencsém a tisztelt közönségnek alázatosan jelenteni, hogy tulajdon házánaál, vagyis volt Lech-fele házána mindenkor legolcsóbb árban kaphatók igen jó helyi új- és o-asztali borok, ako és itozó száma, — ezenkívül kapható még mindenféle szeszis ital, u. m. élet- és törko palinka, igen jó fele szilvorium, mindentelre edes szeszis ital, u. m. legfinomabb rum, Lengyelországi rosttopesin, magyar keseru, és sokféle legfinomabb liqueur.

So is legfinomabb tisztá disznó zsir mindenkor házánaál kapható, kisebb és nagyobb mennyiségben — illo olcsó árban. (29) 2-4

WEISS J.
fakoreskedő és italméresi jog haszonbérlo SZARVASON.

Ház eladás.
Széchenyi utca 966-dik sz. alatti lakház volt Szulimán-féle, Simay Lajos tulajdona
haszonbérbe vagy örök áron eladó. — Értekezhetni SIMAY Lajosnál B.-Csabán. (12) 5-6

Meghívás.
A bekörmegyei takarékpénztár egyesület részvényes tagjai folyó évi március hó 16-án reggeli 10 órakor Gyulan a takarékpénztári helyiségben tartandó **rendes évi közgyűlésre** ezennel meghívotnak.
A közgyűlés tárgyai lesznek: 1) A múlt évi megváltott számadások és mérleg alapján az osztalék, mint szintén a jötkönyv eszlokra tartandó összeg mennyiségének meghatározása. — 2) Igazgatóság és választmányi tagok megválasztása. — 3) Az igazgató választmányának több rendi javaslata.
Kelt K.-Ladányban, febr. 26-án 1875.
B. Wenckheim László. elnök (30) 3-3

RÓSA L. E.
vegyészeti termények gyára
Budapesten
borkövet, borsavat, meszet, borseprőt folyékony és sajtolt (nedves és száraz állapotban) vesz. (20) 3-3

Húsz forintért
egy igen finom tavaszi és nyári öltözetet legújabb divat szerint elkészítve, ajánl
BACK SALAMON és FIA
divatkereskedése Gyulan. (36) 1-4
Legfinomabb angol Cheviot- és salon-öltözetek is készítettnek.
Legnagyobb raktár valódi rumburgi, Creasz és sléziai vászonokból lyoni selyem szövetek és francziai divatkelmekből.

Micskó Gusztáv
b.-csabai kertjében mindenféle cserép-virágok, virág-palánták, nemesített gyümölesták és díszbokrok kaphatók; a mintegy 90 faj almákból és 70 faj körtékből 5 éves darabok 40 kron, 4 évesek (23) 30 kron, szilvák 3 évesek 30 kron. 3-3
Megrendelések akár írásbeli, akár szóbeli, megkeresésre rögtön és pontosan teljesítetnek.

Van szerencsém a n. é. közönségel tudatni, miszerint egész ujonnan a legutolsó divat szerint izlésteljes mindenmü kész
női-divat- s pipere-üzletemet
Masik András ur házána megnyitottam. — midőn ezt a n. é. közönség tudomására hozom, becses látogatásukat kérem. Megrendeléseket elfogadok és pontosan s legjutányosabb áron. — Tisztelettel
(24) 3-3 **Neumann Mária.**

KELLER és ZSITVAY
női-divatáru-raktára
BUDAPEST, SZERVITATÉR.
Becces vevőinket és a t. közönségel tisztelettel értesítjük, miszerint **ÚJ NŐI DIVAT KELMÉINK** már megérkeztek, és pedig különösen nagy mennyiségben a jóság és ezelszerőségéről legnagyobb elismerésnek örvendő angol gyártmányok, melyeket Bradfordban angol hon legjelesebb gyárosainál személyesen vászaltva, a nagy mennyiség és készpénz fizetés tekintetéből, oly előnyökben részesültünk, hogy kitűnő minőségű és legújabb divatú kelmeinket rendkívül jutányos áron szolgáltatathatjuk.
Fekete és minden divatozó színű **LYONY SELYEM** szöveiteinket, egyéb divatos **FRANCZIA KERMÉINKET,**
kész öltönyöket és ruhákat
melyek legjobb forrásokból, legújabb divat szerint, nagy választásban vannak raktáron, szinte megemlitve, azon hozzátétellel, miszerint saját készítményeikre nézve, úgy a „Magyar Bazár” mint a „Budapesti-Bazár” e két legelterjedtebb szépirodalmi lap és divatközlöny, divatképeit az erre vonatkozó tudósításait, divat termékből vesz, és állítja össze magának.
Levélbeli megrendeléseket kiváló figyelemmel és gyorsan eszközöltetünk, úgy szinte mindenre kimerítő válasszal, valamint kívánatra kelme mintákkal bérmentve szolgálunk. — Mély tisztelettel
(31) 2-6
KELLER és ZSITVAY
Budapesten, Szervitátér, Szerviták épületében.

Puskás József
ujvárosi házána
3 egybenyiló utczei szoba, konyha, kamara és egyéb hozzátartozóval ellátva, f. évi szent György naptól haszonbérbe kiadó.
Értekezhetni az ott lakó tulajdonossal Gyulan. (33) 2-3

Báró Wenckheim László
6 nagysága mező-berényi magtárában 500 mérő vetni való tavaszi búza van eladó, kisebb nagyobb részletben kapható, köbble 9 frtért; a venni szándékozók jelentkezzenek **MEGELE BERTALAN** urad. kasznárnál. (34) 2-2

Kornthali reál és gymnasiumi tan-nevelő intézet
Stuttgart mellett Württembergben.
(32) 2-2
A reáliskolai vagy gymnasiumi kötelezett tantárgyakon kívül, különösen a német, franczia és angol nyelv tanulását könnyíti ezen, 1819 óta létező intézet az által, hogy az intézetben mindig több angol és franczia növendék van s a gyermekek nemcsak theoriában, de gyakorlatilag is megtanulják ezen nyelveket.
Az intézetben most 28 magyar növendék van, kik egy magyar tanító, Vámosy ur, vezetése alatt állanak, s homi nyelvökben is nyerendnek oktatást.
A t. cz. szülők és gyámok felkéretnek, ha fiaikat, vagy gyámoltjaikat az intézetbe fel akarják vétetni, sziveskedjenek a tulajdonost, „**PROFESSOR DR. PLEIDERER — KORNTAL — WÜRTEMBERG**” czim alatt, márczius 15-éig tudósítani.
Az új tanév 4 héttel husvét után kezdődik. — Bővebb tudósításokat sziveségből ad: **Benedicty József** Békésen. B.-Gyulan, 1875. Nyomatott a kiadó tulajdonos Dobay János könyvnyomdájában.

